

Людмила Глебова
ORCID: 0000-0001-8865-7442
Ганна Пупченко
ORCID: 0000-0003-0635-3934

ІМПАКТ-ФАКТОР ЯК МЕТОД АНАЛІЗУ ДОКУМЕНТОВАНОЇ ІНФОРМАЦІЇ (НА МАТЕРІАЛАХ ПУБЛІКАЦІЇ Ю. ГАРФІЛДА)

IMPACT FACTOR AS A METHOD OF ANALYSIS OF DOCUMENTED INFORMATION (ON THE MATERIALS OF J. GARFIELD'S PUBLICATION)

У 1955 р., як зазначає дослідник, вперше «була оприлюднена концепція використання Science Citation Index (SCI)», електронною версією якої є The Web of Science (WoS), а в 1964 р. – SCI вже була опублікована. 1975 – рік, коли офіційно випущено щорічний показник цитованості наукових журналів Journal Citation Reports (JCR).

У роботі Ю. Гарфілда «Еволюція Science Citation Index» знаходимо також пояснення основних терміноелементів, які є ключовими для аналізу документопотоків.

Зокрема, історіограми визначаються дослідником як топографічні карти, створені з використанням бібліографічних покликань; індексовані журнали – це журнали-джерела, а статті з них – статті-джерела; автор статті, яка цитується, – cited author, а автор статті-джерела – citing author.

Ю. Гарфілд розрізняє поняття імпаکت-фактора статті і журналу, вказуючи на еволюцію терміна. Так, імпакт-фактор статті обраховується як середнє покликань на ту чи іншу статтю, імпакт-фактор для журналу – обраховується шляхом ділення річних покликань статей даного журналу за два роки на загальну кількість статей-джерел за дворічний період.

Дослідник розрізняє наукометрію та її синонім відносно до аналізу цитувань журналу – журналологію (за Стівом Локком).

У аналізованій праці знаходимо визначення і таких термінів, як період напівжиття, щільність цитування, високоцитовані («super-cited») статті, «гарячі публікації» («hot papers») тощо.

Розглядаючи дискусійні моменти щодо імпакт-фактора, Ю. Гарфілд називає та аналізує, наприклад, такі із них: покликання є нерівномірно розподіленими у різних статтях (якщо порівняти високоцитовані і малоцитовані статті), однак статті цих двох типів є у різних журналах, тому це не є наскільки значною проблемою; закиди щодо переважання англомовних журналів; труднощі щодо системи класифікації журналів та ін. Автор аргументовано і об'єктивно пояснює труднощі наукометрії та окреслює можливі шляхи і способи їх уникнення; справедливо акцентує на важливості імпакт-фактора

журналу не тільки для бібліотечних працівників, а й для авторів-науковців насамперед як показника престижу того чи іншого друкованого органу, хоча останній є теж, певною мірою, умовним поняттям.

Складно не погодитися із думкою про те, що оцінка якості статей у результаті безпосереднього їх читання, яке може забезпечити повнотекстовий доступ до статті в Мережі, навряд чи є можливою, оскільки у зв'язку з цим виникає низка проблем (наприклад: чи реальною є можливість досягнення згоди між експертами?).

Слова К. Хоффела, процитовані у роботі «Еволюція Science Citation Index» («Імпакт-фактор не є ідеальним інструментом для визначення якості статей, але немає нічого кращого за нього»), вважаємо найпереконливішим доказом вагомості та незамінності даного методу аналізу документованої інформації, що підтверджується і практикою його використання.

Джерела та література

1. Гарфілд Ю. Еволюція Science Citation Index / пер.з англ. В. А. Маркусова // Руководство по наукометрии: индикаторы развития науки и технологии : [монография] / М. А. Акоев, В. А. Маркусова, О. В. Москалева, В. В. Писляков ; [под. ред. М. А. Акоева]. Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2014. С. 227 – 232.